

LINGUISTIC FEATURES OF ARCHITECTURE TERMINOLOGY

Bianca Ileana Nedeea Geman

Assist., PhD, Technical Construction University of Bucharest

Abstract: The aim of this paper is to examine the linguistic peculiarities of the architecture terminology. Our research underlines the importance held by the paradigmatic and syntagmatic analysis. Consequently, further attention is given to the close analysis of definitions in both general and specialised dictionaries. The language of architecture is the mirror of a dynamic and heterogeneous science.

Keywords: term, architecture, science, language, definition.

Arhitectura, „marea carte a umanității” (Victor Hugo), este definită „știința și arta de a proiecta și construi clădiri, grădini, piețe sau monumente potrivit anumitor proporții și reguli determinate de caracterul și de destinația acestora” (DEXI 2007: 125) sau „arta de a construi după legi specifice [...]” (D.Art. 1995: 37).

Diferențierea terminologiilor, din perspectiva tipologiilor științifice, se bazează pe dihotomia **științe exacte/științe umaniste**. După *gradul de obiectivitate* al științei, se disting *științele rigide (tari, pure, reale)*, corespunzătoare *științelor matematice, științelor naturii, științelor fizice și științele slabe, ușoare*, corespunzătoare *științelor sociale, științelor psihologice, științelor artistice* (v. Toma 2006: 398-404). Gradul de interes al publicului larg pentru știință, determină o altă clasificare a științelor: științe cu difuzare și științe fără difuzare.

În prezenta lucrare, vom analiza măsura în care **terminologia arhitecturii** este o *terminologie cu difuzare* pentru publicul eterogen ca specializare. Difuzarea terminologică este determinată de interesul persoanelor profane pentru unitățile de lexic specializat, cu efecte asupra cunoașterii: „interesul vorbitorilor pentru lexicul specializat este tot mai larg, complex și variat” (Bidu-Vrănceanu 2007: 15).

Arhitectura exprimă unități ale cunoașterii cu un *caracter stabil*, indiferent dacă termenii sunt utilizați în domeniile specializate sau în limba comună. Complexitatea și caracterul vast al **arhitecturii** și al (sub)domeniilor sale, dau naștere unui inventar generos de termeni, care vor fi analizați cu scopul de-a recunoaște caracteristicile formale și conceptual-semantice ale **terminologiei arhitecturii**.

Subansambluri reprezentative pentru **arhitectură**, sunt:

- termenii *specifci*: AMFITEATRU, ARHITRAVĂ, BISERICĂ, BOLTĂ, CAPITEL, COLOANĂ, CUPOLĂ, PORTIC, TEMPLU, VITRALIU, ș.a.;
- termeni din *construcții*: ARC, COARDĂ, DIAGONALĂ, PICIOR, RIGLĂ, STATICĂ, ș.a.;
- termenii *matematici* privind reprezentarea în spațiu: BAZĂ, CORP, DISTANȚĂ, ECHER, FIGURĂ, FUS, MODEL, MODUL, PERSPECTIVĂ, PLAN, PIRAMIDĂ, SECȚIUNE, STRUCTURĂ, ș.a.;
- termeni din *mineralogie* și *chimie* desemnând numele de materiale: CĂRĂMIDĂ, CIMENT, IPSOS, MARMURĂ, NISIP, PIATRĂ, VAR, ș.a.;
- termeni din alte *științe umaniste*: COMPOZIȚIE, FORMĂ, IMAGINE, SIMBOL, TEMĂ, ș.a.

Analiza inventarului de *termeni* specifici domeniului **arhitecturii**, presupune și observarea diferitelor modalități de exprimare sau a structurii specifice.

Sub *aspectul expresiei*, termenii din **arhitectură** pot fi:

- *simpli*: ABSIDĂ, BAZILICĂ, BOLTĂ, EDIFICIU, NAOS, ORNAMENT, PILASTRU, PERISTIL, PORTIC, TRANSEPT ;
- complecși*: BISERICĂ-HALĂ, CRUCE GREACĂ, CHEIE PANDANTĂ, TURN-LANTERNĂ, ZGÂRIE-NORI.

Termenii simpli se caracterizează prin exprimarea clară și precisă a conținutului specializat și prin importanța acordată din perspectiva analizei conceptual-semantice, datorită formei de bază clare, ceea ce îi face să fie ușor identificabili în texte și contexte. Ei pot însă, să fie utilizați și în sintagme specializate formate cu ajutorul adjectivului *arhitectonic*: EDIFICIU ARHITECTONIC, ORNAMENT ARHITECTONIC, dar, și cu ajutorul altor formanți: CHEIE DE BOLTĂ, BOLTĂ OGIVALĂ, BOLTĂ ÎN EVANTAI, BOLTĂ BARLONGĂ. Se modifică astfel, la nivel intradisciplinar, referința termenului, fiecare sintagmă fiind subordonată semantic centrului sintagmei, termenului simplu.

Termenii complecși se pot clasifica, în funcție de gradul lor de fixare în *sintagme fixe* și *sintagme relativ libere*. În texte, sunt unități specializate complexe, supuse unui proces de *terminologizare* și *lexicalizare*, realizat în grade diferite și, de cele mai multe ori, distincția e greu de făcut fără informații specializate. De aceea, o problemă complicată, cu precădere în terminologia „externă” este cea a identificării unităților complexe (Bidu-Vrăncianu 2007: 34-37). Aceste unități transmit o parte din sensul lor termenilor pe care le conțin, subliniind aspecte urmărite în analiza **terminologiei arhitecturii**. Dificultatea majoră este considerată de specialiști a fi delimitarea *sintagmelor* de diferite tipuri de *compuse* propriu-zise întrucât criteriile de interpretare se suprapun în mare parte.

Se apreciază că exprimarea prin *unități polilexicale* este frecventă în majoritatea terminologiilor, ceea ce se verifică și în cazul **terminologiei arhitecturii**.

„Unitățile terminologice complexe asigură funcția denominativă specifică în terminologie și reprezintă un avantaj în denumirea unui obiect, indicându-i o proprietate marcantă, motivându-i și condensându-i sensul” (Busuioc și Cucu 2001: 53).

Termenii complecși pot să apară în formă simplă, numai în context, cu scopul de a nu repeta deranjant întreaga sintagmă sau din economie de spațiu. Un exemplu în acest sens este oferit de sintagma BISERICĂ-HALĂ:

„**Biserica Neagră** din Brașov este cea mai mare clădire de cult din România (lungime circa 90 de metri, înălțimea turnului la cruce 65 de metri), cea mai mare BISERICĂ-HALĂ, având toate navele de aceeași înălțime, la est de Viena și una dintre cele mai mari clădiri de cult între "Domul Sf. Ștefan" din Viena și "Hagia Sofia" din Istanbul și cel mai mare lăcaș de cult în stil gotic din sud-estul Europei. Cei care nu s-au hotărât încă dacă s-o viziteze sau nu ar trebui să știe că **Biserica Neagră** nu este celebră doar prin dimensiunile sale ci și prin alte lucruri: în clopotniță se află cel mai mare clopot din spațiul românesc, un clopot din bronz care cântărește 6 tone. BISERICA este cunoscută și pentru marea sa orgă având circa 400 de tuburi, fiind una din cele mai mari din Europa de Sud-Est” (<http://www.ziare.com/vacanta/camping-europa/biserica-neagra-minunea-gotica-a-romaniei-357074>).

Din perspectiva *originii*, termenii pot să provină din:

- limba română – unități lingvistice simple sau compuse prin mijloace interne;
- din alte limbi – neologisme.

„Dintre termenii științifici, majoritatea sînt cuvinte internaționale [...], adică sînt folosite în aproape toate limbile moderne, unde au provenit din elină sau din latină ori au fost create pe baza unor elemente din aceste limbi. Pentru că, în perioada de constituire a terminologiei sale științifice, limba română literară se găsea sub influența mai multor limbi de cultură, numeroși termeni puteau fi și - după cum dovedesc faptele – au fost primiți prin intermediul mai multor limbi” (Ursu 1962: 115-116).

Termenii preluați din limbile străine reprezintă o realitate pe care *terminologiile științifice*, indiferent de domeniile de referință, nu pot să-i ignore. *Neologismele* nu au criterii sigure de evaluare, împrumuturile sau creațiile noi nu pot să fie măsurate, de aceea s-a recurs la fixarea câtorva puncte de referință potrivit cărora o unitate lexicală poate avea caracter neologic (cf. Bălan Mihailovici 2009: 112).

Criterii de apreciere ale caracterului neologic al unui termen sunt următoarele:

-*Diacronia*: o unitate este neologică, dacă a apărut într-o perioadă recentă. *Neologismul* este definit drept „unitatea lexicală (semnificat, semnificant sau reuniunea celor două) care a pătruns recent într-o limbă dată” (DSL 2005: 343);

-*Lexicografia*: o unitate este neologică dacă aceasta nu figurează în dicționare. *Parametrul lexicografic* este considerat important în verificarea statutului de neologism al unui cuvânt sau termen. O unitate este neologică, dacă aceasta apare numai în texte și nu este înregistrată în dicționare o anumită perioadă (Bidu-Vrăncianu 1993: 76-80);

-*Instabilitatea sistematică*: o unitate este neologică dacă prezintă semne de instabilitate formală (morfologică, grafică, fonetică) sau semantică;

-*Psihologia*: o unitate este neologică dacă utilizatorii o percep ca pe o unitate nouă, fie ea cuvânt sau simbol.

În ceea ce privește **terminologia arhitecturii**, putem remarca prezența *neologismelor* care se conformează criteriilor anterior enunțate. Astfel, dintre acestea pot fi enumerate următoarele:

BLOBITECTURA – este neologism pentru că se conformează criteriilor diacronic, lexicografic și psihologic. Provine din limba engleză, *blobism*, *blobismus* sau *blob architecture*, fiind un „curent arhitectural în care se dorește obținerea formelor

organice, clădirile ajungând să semene foarte mult cu structuri celulare sau cu amibe” (<http://tehnocultura.ro/2011/02/03/clădiri-cu-design-incredibil/>).

ECLECTISM – este considerat neologism datorită criteriului psihologic, fiind marcat în Marele Dicționar de Neologisme că provine din limba franceză: „(**archit.**, **arte**) îmbinare necritică a unor elemente luate din stiluri diferite sau din diferitele mijloace personale de exprimare ale unor artiști consacrați.(<fr.éclectisme)” (MDN 2006: 323).

ENDONARTEX - „în arhitectura bizantină, spațiu îngust plasat între naos și pronaosul propriu-zis (nartex) sau între acesta din urmă și pridvor (exonartex)” (D. Art.1995: 169), poate fi considerat neologism pentru că respectă criteriul lexicografic (nu este definit în dicționarele generale); sunt prezentate doar definiții ale prefixoidului ENDO- în DEXI și MDN.

GLASVAND – este neologism conform criteriului psihologic și provine din limba germană – Glaswand < Glas „sticlă”, Wand „perete” (DEXI); este definit și în MDN.

HIGH-TECH - „(**archit.**) care folosește un stil funcțional și materiale industriale precum oțelul, plasticul, sticla” (DEXI 2007: 855) – este neologism ca urmare a respectării criteriilor diacronic și psihologic și provine din limba engleză, *high-tech*.

ZGÂRIE-NORI – corespunde criteriilor diacronic, lexicografic și psihologic și provine din limba engleză, *skyscraper* = *sky* + *scraper*:

„Un zgârie-nori sau zgârie nori (adeseori chiar zgârienori) este o clădire foarte înaltă, continuu folosibilă până la cele mai înalte nivele ale sale. Deși nu există o definiție propriu-zisă pentru un zgârie-nori, se consideră (mai ales în Statele Unite și Canada) că orice clădire mai înaltă de 150 metri sau 500 de picioare, respectiv una care are cel puțin 30 de etaje, este un zgârie-nori sau chiar cei ce depășesc 80 de metri” (<http://ro.wikipedia.org/wiki/Zg%C3%A2rie-nori>).

Termenii tehnici, de strictă specialitate, creați din necesități obiective, cu rol denominativ, se prezintă sub o multitudine de modalități de exprimare. Dacă de-a lungul timpului, **terminologia** își lua termenii din limba comună, o dată cu „laicizarea științelor”, **lexicul arhitecturii** este influențat de evoluția *domeniului*, la nivel științific,

de aceea analiza terminologică trebuie să se adapteze fiecărei modalități în care se poate exprima un termen, pentru actualizarea cercetării.

Interesul larg pe care îl prezintă **arhitectura** pentru vorbitorii obișnuiți, creează impresia falsă de accesibilitate a definițiilor termenilor. Așadar, o altă caracteristică importantă a *termenilor din arhitectură*, se referă la statutul lor dublu, în funcție de nivelul comunicațional: cel de unități lexicale utilizate în *limba comună* și de elemente de *limbaj specializat*. Din această cauză, necunoașterea, neglijarea definițiilor științifice ale unor termeni specifici din **arhitectură**, duce la o interpretare superficială a sensului specializat. De exemplu, COLONADĂ este definit „ansamblu de coloane dispuse într-unul sau mai multe șiruri, care formează, în cadrul unui edificiu, un peron ori o galerie sau este constituit dintr-o unitate independentă cu rol decorativ” (DEXI 2007: 400) iar PERISTIL este definit „galerie interioară sau exterioară formată dintr-un șir de coloane sau de stâlpi, care mărginește un edificiu, o grădină etc. sau care împodobește fațada unei clădiri; ansamblul acestor coloane” (idem: 1430). Aceste definiții științifice arată caracterul specializat al termenilor din domeniul **arhitecturii**, strict determinat într-o ierarhie conceptuală interdependentă, de care vorbitorii obișnuiți nu țin seama, într-o interpretare superficială determinologizată.

Mulți termeni din **arhitectură** se caracterizează prin *univocitate* (*monosemantism*), fiind de aceea *decontextualizați*, precum ANTEMION („frunză stilizată de caprifoi”), CARIATIDĂ („structură de susținere în formă de corp feminin înveșmântat”), ELEVAȚIE („oricare dintre fețele verticale ale unei clădiri, fie din exterior, fie din interior ”), MINARET („turn înalt alipit unei moschei, amenajat în partea superioară cu un foișor sau cu un balcon, de unde preoții musulmani cheamă credincioșii la rugăciune”) ș.a. În unele cazuri contextul ajută la decodarea unor termeni strict specializați, altfel univoci, decontextualizați, precum MIRADOR („încăpere deschisă pe terasele clădirilor, având rol de belvedere”); COLUMELĂ („coloană funerară mică”), cu sens specializat chiar în dicționarele generale .

Unii termeni *monoconceptuali* și *monoreferențiali*, care desemnează materiale de construcție, își întăresc univocitatea prin reprezentări simbolice, non-lingvistice. Analizarea termenilor din *mineralogie* și *chimie*, care corespund *materialelor de construcție*, nu apelează întotdeauna la formule, mai ales în cazul nespecialiștilor. Raportarea unor nume MARMURĂ DE PAROS, MARMURĂ DE CARRARA, STICLĂ DE BOEMIA - la un referent anume, precis nu poate fi făcută de oricine,

vorbitorii obișnuiți interpretându-le superficial, determinologizat ca „un anumit tip de marmură” sau „un anumit tip de sticlă”:

MARMURĂ DE PAROS- „(insulă din arhipelagul Cicladelor), albă cu structură zaharoidală lucioasă, utilizată în construcții de temple și lucrări de sculptură” (D.Art. 1995: 276);

MARMURĂ DE CARRARA - „(în apropierea orașului Pisa din Toscana), cu granulație fină, compactă, albă translucidă, uneori în nuanțe crem, renumită din antichitate până astăzi” (idem: 277);

STICLĂ DE BOEMIA- „sticlă de cea mai bună calitate, după cristal, constituită din cuarț pulverizat, var hidrat, carbonat de potasiu și acid arsenios, este clară și transparentă ca un cristal de rocă, extrem de ușoară și poate fi tăiată și șlefuită în fațete, gravată sau pictată”(ibid.: 325).

Compararea *definițiilor lexicografice* (DEX, DEXI) cu cele *terminologice* (LEXICON DE CONSTRUCȚII ȘI ARHITECTURĂ, DICȚIONAR DE ARTĂ) prezintă diferențe semnificative. De exemplu, *definiția lexicografică* a termenului DOM „catedrală impunătoare, biserică principală în unele orașe italiene, germane, etc.”, neglijează trăsături relevante, prezente în definiția terminologică, cum ar fi cele referitoare la precizarea stilului arhitectonic: „denumire dată în unele regiuni ale Italiei Centrale și de Nord sau în țările de limbă sau de influență germană, marilor catedrale, inițial celor *gotice*, apoi și celor *baroce* și *neoclasice* (subl.n.)” (D.Art. 1995: 156).

Unii termeni din **arhitectură** au un caracter strict specializat, tehnic, fiind *monoconceptuali*, *monosemantici* și *monoreferențiali*, precum, HIPOSTIL „sală mare cu plafonul susținut de coloane (în palatele sau templele egiptene)” (DEXI 2007: 861), MAȘICULI „fortificație în formă de galerie în consolă construită la partea superioară a unui zid, a unui turn de cetate sau de castel medieval, prevăzută cu deschideri, prin care se aruncau proiectile sau materiale incendiare” (DEXI 2007: 1103). *Dicționarele generale* nu indică specializarea prin marca diastratică, apartenența la domeniu fiind parțial recuperată de definiție, într-o mică măsură.

Caracterul *monoconceptual* poate să fie realizat și în cazurile în care termenii de bază sunt polisemantici în DEX și DEXI, cu sensuri secundare, figurate, neimportante pentru specialiști în raport cu importanța conceptului specializat. Din acest punct de vedere, sunt reprezentativi termenii CONSTRUCTIVISM, ORNAMENTICĂ. Sensurile termenului CONSTRUCTIVISM, denumind curente din domenii științifice distincte, nu

pot să fie confundate de specialiștii din fiecare dintre ele, dar pot fi derutante pentru nespecialiști: s.1 „curent artistic european, apărut după Primul Război Mondial în artele plastice, muzică și literatură, care concepe realitatea într-o viziune de forme geometrice, spațiale, abstractizate și care luptă pentru puritatea și simplitatea liniilor, pentru corelarea artei cu tehnica modernă”; s.2.(**arhit.**) „curent în arhitectură care susține că forma arhitecturală trebuie să fie expresia structurii constructive a clădirii”; s.3.(**filos.**) „concepție care recunoaște rolul activ, creator al gândirii în procesul cunoașterii”; s.4 (**mat.**) concepție a școlii intuiționiste din filozofia matematicii potrivit căreia activitatea constructivă, rațional-intuitivă este baza exigenței matematice” (DEXI 2007: 429). Același tratament al sensurilor apare și la termenul ORNAMENTICĂ: s.1 (**arhit., a.plast.**) „mod specific unui popor sau unui stil de a concepe și a dispune ornamentele în arhitectură și în arta aplicată; arta ornamentației” și s.2 (**muz.**) „totalitatea sunetelor care împodobesc linia melodică inițială” (DEXI 2007: 1336).

Anumiți termeni din **arhitectură** sunt polisemantici, având mai multe sensuri în acest domeniu. DEXI oferă pentru termenul CLAIRE-VOIE două sensuri corespunzătoare arhitecturii: s.3 „(**arhit.**) „balustradă exterioară de piatră” și s.4 (**arhit. la bisericile gotice**) „partea de sus, a bisericilor gotice, în care ferestrele, apropiate între ele sau despărțite numai prin menouri ori colonete, formau un etaj ajurat” (DEXI 2007: 376), iar pentru termenul PINACLU, tot două sensuri: s.1 (**arhit.**) „partea cea mai înaltă a unui edificiu” și s.2. (**arhit.**) „coronamentul unui contrafort” (DEXI 2007: 1454).

Alți termeni sunt polisemantici, în același domeniu, prin dezvoltarea unor sensuri metonimice (cauza/efect, abstract/concret), precum ABSIDĂ: s.1 (**arhit.**) „nișă semicirculară, care închide nava centrală a unei bazilici romane, în care se află tribuna pentru judecători”; s.2 (**în bisericile occidentale**) „construcție de formă semicirculară sau de jumătate de poligon regulat, acoperită de o boltă, situată în capătul estic al navei centrale sau pe lateralele acesteia (destinată capelelor personale ale marilor familii); s.3 (**în bisericile ortodoxe; și absida centrală**) „încăpere semicirculară din extremitatea estică a bisericii, destinată altarului” (DEXI 2007: 5).

Relația de *sinonimie* reprezintă un factor de ambiguitate în *terminologie*, precizia comunicării poate să fie afectată, dar se regăsește în mai multe domenii științifice. Sinonimia este bine reprezentată prin denumirile de materiale de construcție: PIATRA PONCE = SPUMĂ DE MARE; CĂRĂMIDĂ DE DIATOMIT =

CĂRĂMIDĂ DE DIALIT; FIER BETON = OȚEL BETON. Multe dintre aceste sinonime pot să fie derutante pentru nespecialiști, care nu le cunosc și nu le pot raporta la un referent unic.

O altă relație semantică identificată în analiza terminologică este *antonimia*, care ajută la dezambiguizarea sensului specializat. Această relație se regăsește izolat la nivel contextual: „CONSTRUIREA fără autorizație valabilă, îndreptățește la DEMOLARE și corespunde unui interes public [...]” (<http://www.zf.ro/proprietăți/oprescu-despre-demolarea-cathedral-plaza-o-să-respect-legea-10523255>).

Hiponimia, relația semantică care organizează elementele conceptual-semantice, este reprezentată eterogen atât la nivelul textelor și contextelor, cât și la nivelul surselor normative. De exemplu, termenul BOLTĂ care desemnează „parte constructivă destinată să acopere un spațiu, realizată cu elemente rezultate din translarea unor arce cu trasee diferite, sprijinită pe cel puțin doi pereți laterali [...]. Modalitățile de construcție, ca și tipologia, sunt diferite în funcție de localizarea geografică, material, epocă și stil” este hiperonim conform D.Art. pentru sintagmele hiponimice: BOLTĂ ÎN PLIN CINTRU, BOLTĂ ÎN LEAGĂN sau BOLTĂ SEMICILINDRICĂ; BOLTĂ ÎN JUMĂTATE DE SFERĂ, BOLTĂ ÎN SFERT DE SFERĂ, BOLTĂ ÎN SFERT DE CILINDRU sau BOLTĂ DE SPRIJIN, BOLTĂ ÎN MÂNER DE COȘ, BOLTĂ ÎN ARC FRÂNT, BOLTĂ MĂNĂSTIREASCĂ, BOLTĂ ÎN OGIVĂ, BOLTĂ SEXPARTITĂ, BOLTĂ STELATĂ, BOLTĂ ÎN REȚEA, BOLTĂ ÎN FAGURE, BOLTĂ ÎN EVANTAI, BOLTĂ CU PENETRAȚII (D.Art. 1995: 72).

Rolul *contextului* este foarte important, în condițiile mai multor situații care pot afecta precizia sensului specializat. Numeroase sintagme specializate exprimă subdiviziuni conceptuale: ARHITECTURĂ CREȘTINĂ, ARHITECTURĂ ROMANICĂ, ARHITECTURĂ RENASCENTISTĂ, ARHITECTURĂ NEOCLASICĂ; DESEN DE ARHITECTURĂ, DESEN DE CONSTRUCȚII, DESEN URBANISTIC.

Terminologia arhitecturii este caracterizată de dependența contextuală a numeroși termeni, fapt care dovedește precizia comunicării specializate din acest domeniu. Analiza terminologică confirmă complexitatea demersului de dezambiguizare conceptual-semantică a termenilor, urmare a normării relative a termenilor specifici și a interdisciplinarității ce apare în descrierea unităților simple sau complexe. Rezultă

importanța criteriilor lingvistice – paradigmatică și sintagmatică, în interpretarea sensului specializat.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

Bălan Mihailovici, Aurelia, 2009 – *Noțiuni de terminologie. Viața cuvintelor și problemele terminologiei actuale*. Ediția a II-a. București, Editura Oscar Print.

Bidu-Vrănceanu, Angela, coord. 2000 – *Lexic comun, lexic specializat*, București, Editura Universității din București.

Bidu-Vrănceanu, Angela, 2001 – *Lexic științific interdisciplinar*, București, Editura Universității din București.

Bidu-Vrănceanu, Angela, 2007- *Lexic specializat în mișcare. De la dicționare la texte*, București, Editura Universității din București.

Toma, Alice, 2006 - *Lingvistică și matematică. De la terminologia lexicală la terminologia discursivă*, București, Editura Universității din București.

Ursu, Neculai, Alexandru, 1962 - *Formarea terminologiei științifice românești*, București, Editura Științifică.

DICȚIONARE:

DEX – *Dicționar explicativ al limbii române*, ediția a 2-a, coord. Ion Coteanu și Lucreția Mareș, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

DEXI – *Dicționarul explicativ ilustrat al limbii române*, coord. Eugenia Dima, Editura Arc & Gunivas, Italia, 2007.

D.Art. – *Dicționar de artă*, coord. Mircea Popescu, Editura Meridiane, București, 1995.

Lexicon de construcții și arhitectură, coord. Bălan Ștefan; Mihăilescu Șt. Nicolae, Editura Crișana, 1985.

MDN - *Marele dicționar de neologisme*, Marcu Florin, Editura Saeculum I.O., București, 2006.